

SHOT 2012:n sessiot pidettiin Copenhagen Business Schoolin tiloissa. Kuva: SHOT.

SHOT 2012 JA TENSIONS OF EUROPE KÖÖPENHAMINASSA

Sampska Kaataja & Petri Paju

Society for the History of Technologyn (SHOT) vuotuinen konferenssi järjestettiin kolmen vuoden tauon jälkeen taas Euroopassa. Tällä kertaa konferenssin pitopaikaksi oli valikoitunut Kööpenhamina, ja Copenhagen Business Schoolin tiloissa 4.–7. lokakuuta pidettyyn tapahtumaan kokoontui huomattava joukko tekniikan historian tutkijoita eri puolilta maailmaa. Viimeksi SHOT-seura on kokoontunut Pohjoismaissa vuonna 1992, kun järjestön ensimmäinen Pohjois-Amerikan ulkopuolinen konferenssi pidettiin Uppsalassa. Suomesta mukana oli tällä kertaa kuusi tutkijaa. SHOTin ohella Kööpenhaminassa järjestettiin myös Tensions of Europe -verkoston tapaaminen. Kerromme alla molemmista.

Kööpenhaminan kokoontumiset muodostivat tekniikan historian suur tapahtuman, johon useat alan keskeisistä tutkijoista olivat

saapuneet paikalle. SHOTin puitteissa järjestetyt viisikymmentä sessiota jakautuivat temaattisesti laajalle, ja yli 150 kuullun esityksen joukosta kaikki osallistujat varmasti löysivät itseään kiinnostavia puheenvuoroja. Jo alkuperäisessä konferenssikutsussa järjestäjät toivoivat esitelmäehdotuksia erityisesti teknologiaa ja ympäristöä sekä idän ja lännen teknologiasuhteita kylmän sodan maailmassa käsittelevistä tutkimuksista. Noita kahta aihealuetta käsitteleviä sessioita järjestettiin Kööpenhaminassa useampia, mutta käytännössä konferenssi ei mitenkään fokuoitetun niiden ympärille.

Pitkälti tarjonnan runsaudesta johtuen konferenssin sisällöstä on vaikea löytää mitään kokonaisuutta läpileikkaavaa punaista lankaa. Seminaaripäivien aikana useammassa puheenvuorossa nousi kuitenkin esiin kysymys siitä, mikä on tekniikan historian tulevaisuus. Millaisia teemoja tulisi jatkossa tutkia ja millaisia metodeja hyödyntää, jotta tekniikan historia kehittyisi tutkimusalana myös jatkossa?

Yksiselitteistä vastausta näihin pohdintoihin ei tullut, mutta transnationaalinen lähestymistapa tekniikan historian tutkimukseen vaikutti olevan näkökulma, jota useammat kokeneet tutkijat pitivät hedel-

mällisenä. Suzanne Moon tosin muistutti paneelikeskustelussa, että käsite on ongelmallinen, kun tutkitaan aikaa ennen kansallisuusaatetta ja kansallisvaltioita. Samoin ylijäräinen – kuten ”*transnational*” usein suomenetaan – tutkimus tunnustettiin työllämmäksi kuin kansallisesti keskitetympi tarkastelu. Tämä esimerkiksi Tensions of Europe -hankkeessa ja kylmän sodan tutkimuksessa laajemmin jo jonkin aikaa painotettu tutkimuksen lähtökohta kuulosti tehneen läpimurron myös SHOTin piirissä. Mielenkiintoista on nähdä, miten kansalliset rajat ylittävä tekniikan historian tutkimus tulee yleistymään tulevaisuudessa.

Yksi Kööpenhaminan konferenssin mielenpainuvimmista hetkistä oli, kun hollantilainen Wiebe Bijker vastaanotti SHOTin korkeimman tunnustuksen, Leonardo da Vinci -palkinnon. Palkintopuheessaan Bijker kertasi kaikkien tekniikan historiasta kiinnostuneiden hyvin tunteman perusteoksen *The Social Construction of Technological Systems: New Directions in the Sociology and History of Technology* syntyvaiheita. Bijkerin huumorilla höystetty kuvaus kirjahankkeesta ja siinä mukana olleista henkilöistä – kuten Thomas P. Hughesista ja Trevor Pinchistä – oli kaikkea muuta kuin kuivakkaa akateemista kertomusta. Taitavasti Bijker avasi omaa onnellisten sattumien täyttämää taivaltaan luokanopettajasta tutkimusalamme uudistajaksi sekä sijoitti itsensä historiaan, niin Hollannin teknologisesti vedeltä vallatun valtion, jälleenrakennusajan, tieteen ja teknologian demokratisoimiskeskustelujen kuin kansallisen kauppias- ja lähetysaarnajaperinteen muokkaamaksi hyvine ja huonoine puolineen. Nykyisinä tutkimusalan haasteina hän nosti esiin tarpeen tulosten soveltamiseksi politiikassa ja normatiivisuisuuden (ohjeellisuuden) lisäämisen sekä globalisaation tarkastelun. Hän kannusti edellisten kautta tekemään oman osamme suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi.

Wiebe Bijkerille (oik.) myönnettyä Leonardo da Vinci -palkintoa ojentamassa SHOTin puheenjohtaja Ron Kline. Kuva: SHOT.

Suomalaisittain yksi SHOT 2012:n kohokohdista koettiin päätöspäivällisellä, kun Tiina Männistö-Funk vastaanotti Abbot Payson Usher -palkinnon, joka myönnettiin hänen artikkelistaan *The Crossroads of Technology and Tradition: Vernacular Bicycles in Rural Finland 1880–1910 (Technology and Culture Vol. 52. October 2011, 733–756)*. Palkinto myönnetään vuosittain parhaalle *Technology and Culture* -lehdessä julkaistulle tutkimukselle, ja se on yksi keskeisimpiä kansainvälisiä palkintoja, mitä tekniikan historian alalla myönnetään. Tarkemmin Tiina Männistö-Funkin palkitsemista voi lukea tämän lehden sivulta 62.

SHOTin pääkonferenssin jälkeen useat sen erityiskiinnostusryhmät järjestävät omia työpajojaan tai seminaareja. Tällä kertaa näitä olivat ainakin katastrofien historiaan ja nykytutkimukseen pureutunut seminaari mm. Katrina-myrskystä ja Fukushiman ydinvoimaonnettomuudesta sekä tietokoneiden, informaation ja yhteiskunnan historian (SIG for Computers, Information and

Society) työpaja *Information Identities*. Näitä sekä vastaavia ryhmiä ja tapaamisia voi suositella erinomaisina paikkoina tutustua ja verkostoitua tietyn aihepiirin tutkijoihin. Niissä on myös tilaa omalle aktiivisuudelle, jos haluaa mukaan järjestämään SHOTin oheistapahtumia. Lisäksi työpajoissa saattaa olla aikaa esitelmille, jotka eivät jostain syystä pääse mukaan pääkonferenssin ohjelmaan.

Eurooppalainen teknologian historian verkosto Tensions of Europe kokoontui eräänlaiseen tilanpalaveriin pohtimaan uusia tutkimusaloitteita, jakamaan kannustapurahoja ja päivittämään kuulumisia. Osanottajia kertyi lähes 70. Tutkimusaloitteisiin voi tutustua verkoston kotisivuilla osoitteessa www.tensionsofeurope.eu. Näiden keskustelujen lisäksi tekijät esittelivät *Making of Europe* -kirjasarjan tilannetta, ja ranskalaiset järjestäjät kutsuivat kaikki kiinnostuneet verkoston seuraavaan konferenssiin Pariisiin 19.–21.9.2013, jossa pääteemana on demokratia ja teknologia Euroopassa

1800–2000-luvuilla. Pariisiin tapaamiseen pyydetään vielä lisää tutkimusaloitteita verkoston tulevan ohjelman kehittämiseksi.

Yhteenvetona voidaan todeta, että konferenssipäivät tarjosivat täyden kattauksen tekniikan historiaa. Kööpenhaminassa niin väitöskirjantekijät kuin alan keskeiset tutkijat esittelivät töitään, joita yleensä myös kommentoitiin aktiivisesti. Sessioiden väliajoilla ja iltatapahtumissa jatkuneet keskustelut synnyttivät uusia kontakteja tutkijoihin eri puolilta maailmaa. Tieteellisen ja sosiaalisen antinsa puolesta ensi vuoden SHOT-konferenssia voi näin ollen suositella kaikille alan tutkijoille. Valitettavasti SHOT 2013 on kuitenkin logistisesti hivenen haastavampi. Se järjestetään 10.–13.10.2013 Mainen osavaltion Portlandissa.

Sampsa Kaataja työskentelee tutkijatohtorina Aalto yliopistossa teollistumisen historian oppiaineessa.

Petri Paju toimii Suomen Akatemian tutkijatohtorina Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaineessa.

Kööpenhaminan oopperatalo sijaitsee kanavan rannalla vastapäätä kuninkaanlinnaa.
Kuva: Timo Myllyntaus.

